



Otthon — a hazában

Ha szülőfalujáról, városáról hall, odavalósi ismerős-ismeretlenel találkozók, a legtöbb embernek megdobban legalább egy picinykét a szíve. A földinkkel ösztönszerűen közös élményeket kezdünk idézni, mindkettőnk számára ismert személyek, dolgok felől érdeklődünk, azokról cserélünk információkat. Egy tájba, községbe, városba, családba, korosztályba fogó közös gyökefinket bogozzuk — az odatartozás jóleső érzésével. Bárhol járunk is, úgy érezzük ilyenkor, mintha e találkozás, beszélgetés idején hazatalálnánk, újra otthon lennénk.

Ott, ahol gyerekek voltunk, nyíladozó értelmünkkel az első, embert formáló, meghatározó élményeket és tanításokat szereztük. Hol mire felnőtünk, ismerős volt számunkra minden szál fű, fa, virág, gödör a járdán vagy a kocsiúton, rozoga ház tetején csálán álló kémény vagy vadonatúj léckerítés, a szomszédék jószágja, vagy a pár utcával messzebről kóborló kutyák... Höl megtanultuk azt, hogy messziről előre köszönjünk az idősebbeknek, apró csinytevésekkel bosszantsuk, de egyszerűsmind becsüljük, tiszteljük tanítóinkat... Törekedünk arra, hogy ismerjünk mindent — s mindenkit — a mi házukban, utcánkban, falunkban, városunkban — a hazánkban.

Amihez aztán éppen azért kötődünk, mert ismerjük. Tudjuk értékeit és hiányosságait. Gyarapítanánk benne a becsülendőt, s szívesen tennénk azért, hogy kevesebb legyen a hibája. Mert az otthon, a szülőföldet — s általa nyilvánvalóan a mások szülőhelyét, egész hazánkat — szeretjük. S ha onnan később más vidékre el-szodor is a sors, véglegesen sohasem tudunk elszakadni tőle — oda tartozunk. Vállaljuk, vállalunk kell ezt az oda (ide) tartozást, bár tudjuk, érezzük, hogy az ember, kinek a kötődés eltérhetetlen szálakkal átmeg átfonja érzelmi életét, egyszerűsmind szüntelenül szabadulni is akar. Feledni a rossz emlékeket, maga mögött hagyni a gondokat, kitörni az ösöknék az ő számára már elfogadhatatlannak tűnő hagyományvilágából...

Valahogy mindig egyszerre érezzük a szülőföld vonzását és taszítását, a megtartást és elszakadás kettősségét. Mert — például —, ha a girbe-gurba kis köz helyén, min hajdan naponta az iskolába, boltba, baráthoz trappoltunk, mostanra egyenes, modern házsoros utca lesz, benne sétálván, feléled bennünk a nosztalgia, a vonzódás a régihez — s eleinte taszít az új. Am. ezekben az új utcákban egykori játszótársaink laknak, modern házakban, korszerű és éppen ezért vonzó körülmények között. S az általuk teremtett értékek a közösség értékei is, hiszen, szép házaikkal a falu — város, a szülőföld: a hazánk — szépül, épül és gazdagodik, ami pedig ugye, mindannyiunkat büszkeséggel tölt el.

S mert a közös gyarapodása vonzó, kevésbé taszító talán, hogy a múlt emlékei lassan, de biztosan fogyatkoznak — elsőpri őket a gyorsuló idő. Az a kor, amiben élünk, amiben akarva-akaratlanul meg kell tanulnunk egyszerre érezni múltat, jelenet és jövőt. Hiszen az évezredek között emberrvi életünk jelene csak egy pillanat. Am kötődéseinkkel meg elvágyódásainkkal az emberöltőkkel, nemzedékek sokaságával mért emberi történelem múltjának, jelenének és jövődjének részesei vagyunk. Kiknek kötelességük megtartani az előző nemzedékek által létrehozott értékeket, haladó hagyományokat, sőt hozzájuk kötődve, rájuk építve, úgy tenni a dolgunkat itt és most, hogy méltók legyünk a folytatásra. Kérdemeliük azt, hogy az általunk teremtett értékeket — szellemi és anyagi javainkat egyaránt — akarják majd gyarapítani, a mi hagyományainkat kívánják folytatni utódaink. Kötődjenek ahhoz, amit mi nyújtunk nekik — szülőföldként. Amihez vonzódni lehet — s ahonnan elvágyódni a még több, szebb, gazdagabb, nagyobb emberségű érték felé kötelesség. Sőt mondhatnánk (ha nem vádolnának meg érte „patetizmussal”), történelmi küldetés. Ami mindenkire és mindig érvényes. Ha kimondjuk, ha nem, ha tudatosan bennünk, ha nem.

Többszörre — megszokott, rohanó ritmusú hétköznapiainkon — eszünkbe sem jut. Csak ha emlékeztetnek rá. Ha találkozunk például egy földinkkel az „idegenben”, más faluban vagy városban; ha évek múltán hazamegyünk a szülőföldünkre, ami első látásra már idegen. Vagy ha történelmi emlékhelyeinken járunk, ha skanzenekben „felfedezük” közelmúltunk tárgyi emlékeit. S hogyha nemzeti ünnepeink idején a magyar sorsfordulókrol és hozzájuk kapcsolódóan a szülőföld, a haza szeretetéről hallunk, olvasunk.

Hallunk, olvasunk. De vajon átérezzük-e? Például mire gondolunk, ha mostanában elvetődünk Ópusztaszerre, hol Árpád vezér népünknek hont foglalván főembereivel először rendezte el az országnak minden szokástörvényét: hol 1945. március 29-én „második honfoglalás”-ként megkezdődött a földosztás; hol a kettős történelmi nevezetességre való tekintettel, évek óta szorgosan építik a Nemzeti Történelmi Emlékparkot, benne a falumúzeumot, mibe az alföldi népelet emlékeit gyűjtik? S mi jut eszünkbe ugyanezen a helyen augusztus 20-án, amikor az államalapító István királyt, a kenyérünnepet és az alkotmány napiát ünnepeljük? Patetikus hangulat fog tán el? Nosztalgikus merengés? Hazafias büszkeség? Magyarságtudat? Történelmi küldetés?

Nem tudom. Nekem valahogy egyszerűen csak otthonosságérzetem támad ezen a helyen és ezeken az ünnepeken. S meg vagyok győződve róla, hogy ez az otthonosság az igazi hazát jelenti — valamennyiünk számára.

SZABÓ MAGDOLNA

Katona Judit

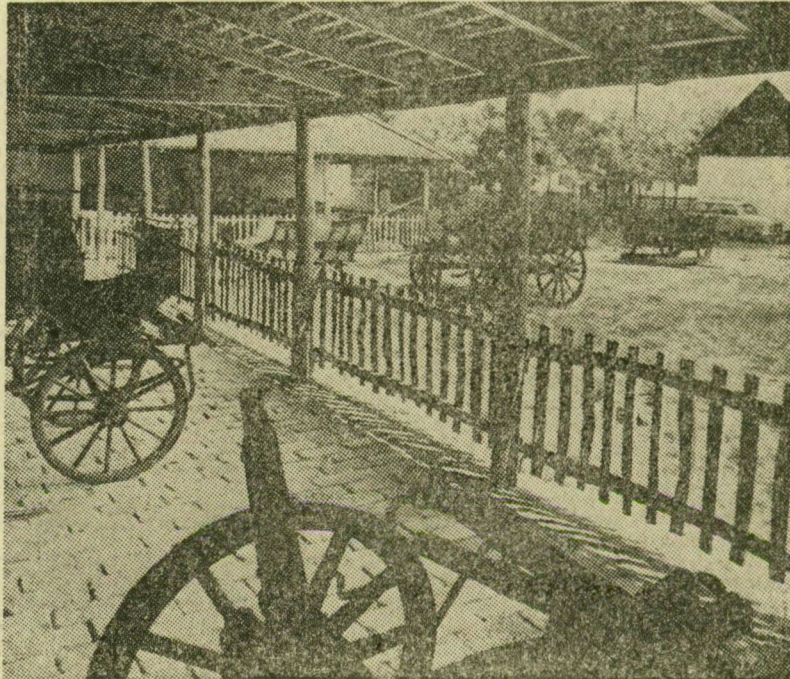
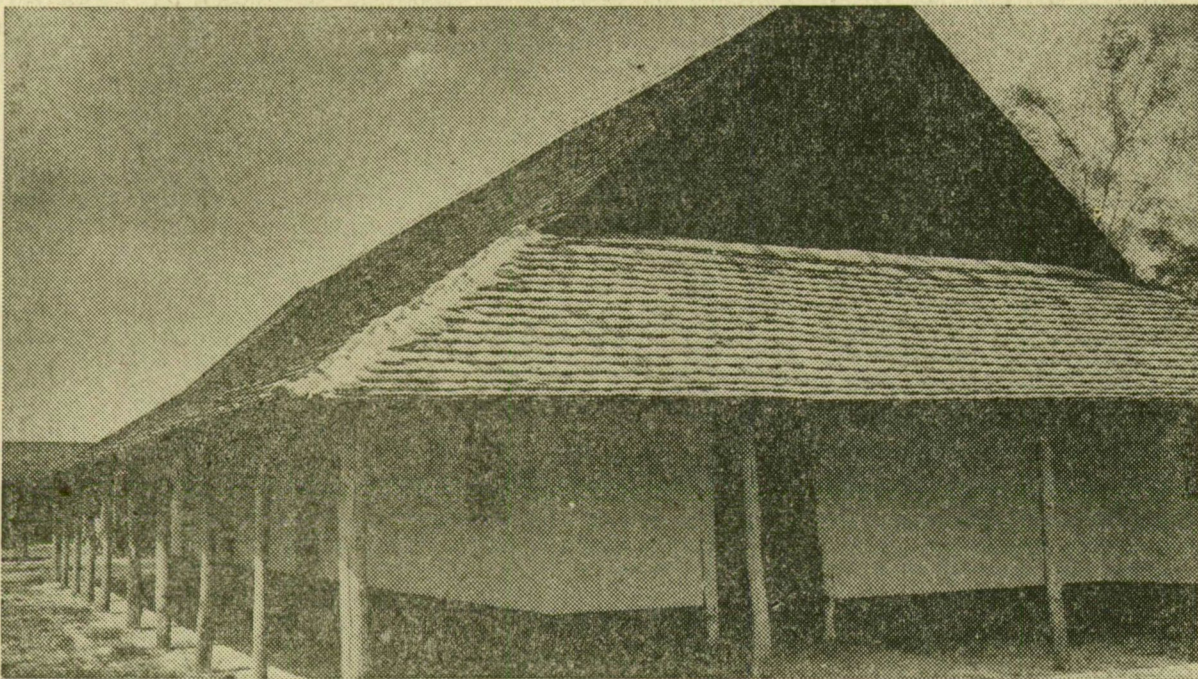
Aratók dicsérete

Nap ragyog. Ékes borona:
fénylő és rézmívű csoda,
alatta áradó sereg,
A tanvák mögöl jönnek,
a földek mögöl jönnek,
milven vig, mily csodaünnepe.
Hozzák az új kenyeret
a pirosuló földmeleget,
izzadság evőngve raituk,
Illés loval gyorsak,
szügyükön esők folynak
— fáradtság porát mossák.
A földek mögöl jönnek,
telt csűrök közül jönnek
elébed, Magyarország.

Tamási Lajos

Dal az aratóknak

— Ha verset írsz, egy olyant, ha írnl
ahogy az ember térdig harmaton jár.
S ha így gondold, jó dolog a toll is,
pedig lehetnél nálunk arató is.
— Mikor az ember térdig harmatosan jár!
Mint egy varázslat megütött ez mindiárt,
mert ez betegség, mindig csak fogalmaz
az ember, izét keresi a dálnak.
S már hallom is hogy árad föl az ének,
köl hangja már az élet örömének.
düh és harag még rontja, visszarántja
de fönn lobog már sólvom-szárvcsapása.
— Mikor az ember térdig harmaton jár
bizony dalolni lenne kedve mindiárt
s mindenről szól, de neve nincs a dálnak,
halál, sirás, győzelmek, forradalmak
húrián feszül, erdőket messze zúgat,
bogáncsokat tapos le — háborúkat,
s az ágyúk hangja dermed holtraváltan,
nagy az erő az aratók dalában!
— Összetörném szívemet s a tollat
ha nem mondanék dalt az aratóknak.



Ópusztaszeri újdonságok

Ismét gazdagodott az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark népi épületegyüttese. Átadták azt a házat, amelyben három mesterség emlékei kaptak helyet: a kovács, a bognár és a szíjgyártó az alföldi parasztság életének legjellegzetesebb iparos mesterei voltak. A nyitott fészkerben régi kocsiakat, szekereket, hintókat, szánkókat gyűjtöttek egybe. Ez az újabb épület nemcsak az ópusztaszeri látványosságokat gazdagítja, de bővíti ismereteinket, bepillantást enged az évtizedekkel ezelőtti iparosműhelyek világába, bemutatja szerszámait, mesterremekeiket. Somogyi Károlyné képein megörökítette az épület külső homlokzatát, a kocsiszint, a kovács- és a szíjgyártó műhely egy-egy részletét.

